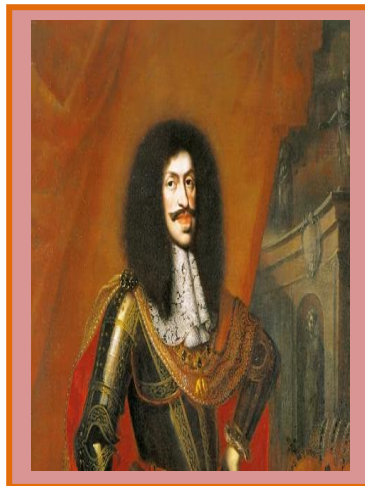
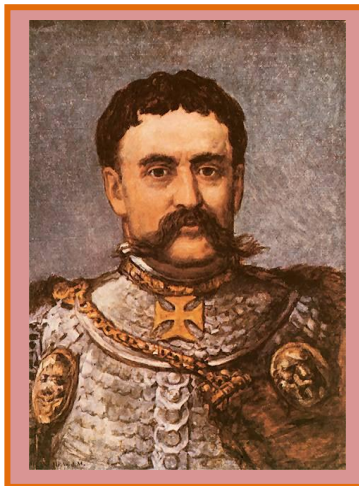

Bitwa pod Wiedniem

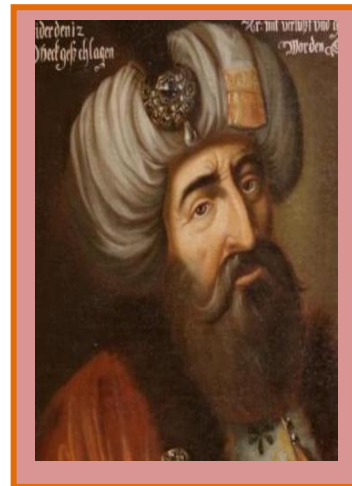
12 września 1683 roku –
inaczej nazywana bywa
Odsieczą Wiedeńską
lub
Wiktoria Wiedeńską.

Leopold I Habsburg

Jan III Sobieski

Wezyr Kara Mustafa

Lekcja Obejrzyj za zgodą rodziców: <https://www.youtube.com/watch?v=hAi8JYwtCFU>

Temat: XVII wiek –stulecie wojen. Wojny z Turcją.

1. W XVII wieku oprócz Szwecji Rzeczypospolitej zagrażała również Turcja.

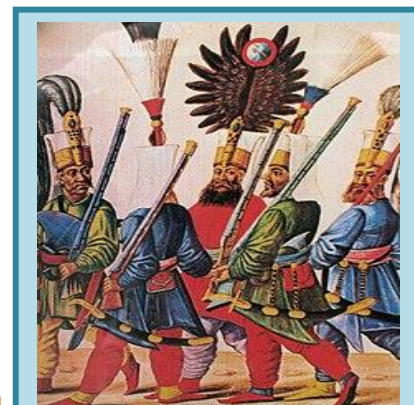
PRZYCZYNY WOJEN:

- Najazdy tatarów podległych Turcji na Rzeczpospolitą oraz kozaków podległych Rzeczypospolitej na ziemie tureckie.
- Ingerencja Rzeczypospolitej w spory wewnętrzne Mołdawii i Wołoszczyzny (księstw lennych Turcji), samowolne ingerowanie polskich magnatów w obsadę tronu mołdawskiego.
- Zaniepokojenie Turcji wzrastającym znaczeniem Polski w wyniku korzystnej dla niej wojny z Rosją.
- Spalenie Warny w 1620 roku przez kozaków.

2. Dnia 1.04.1683 roku Jan Sobieski podpisał z cesarzem Leopoldem I Habsburgiem układ, którego gwarantem został papież Innocenty XI:

- w przypadku gdy Turcy napadną na Polskę bądź Austrię, to drugie państwo ma podjąć działania dywersyjne,
- na utrzymanie wojsk polskich cesarz i papież wyasygnują subsydia pieniężne,
- w przypadku gdy Turcy zaatakują Wiedeń lub Kraków, to drugie państwo musi ruszać na odsiecz.

31 marca armia turecka wyruszyła do Belgradu pod wodzą sultana Mehmeda IV. W Belgradzie dołączyły siły z pobliskich prowincji. Dowódcą wyprawy został wielki wezyr Kara Mustafa. Wielka armia wyruszyła na Węgry. Tu, w Székesfehérvárze na wielkiej radzie wojennej wyznaczono cel: Wiedeń.

Janczarzy

DLA ZAINTERESOWANYCH

Z powodu nadziei, że do wojny nie dojdzie, mobilizacja wojsk była spóźniona. Austriacy wydzielili kilka korpusów do osłony granic, a pozostałe siły zebrali w okolicach Bratysławy. 6 maja siły austriackie dokonały koncentracji pod Kittsee. Ogółem liczyły one 32 tys. żołnierzy. Głównym dowódcą został książę Karol Lotaryński.

Dodatkowo armię cesarską wsparł 3-tysięczny korpus zaciężnych wojsk polskich pod wodzą Hieronima Lubomirskiego, zwerbowanych na terenie Polski. Na ochotniczy nabór tych oddziałów zgodził się król Polski.

Kara Mustafa zamierzał zaskoczyć przeciwnika. Do ostatniej chwili nie było jasne, czy uderzenie zostanie skierowane przeciwko Polsce, czy Austrii. W Székesfehérvárze do armii tureckiej dołączyli Tatarzy, którzy wcześniej obozowali pod Kamieńcem Podolskim, szachując Rzeczpospolitą. Dopiero tutaj wielki wezyr wyznaczył kierunek natarcia, co miało opóźnić reakcję Polski. Szybkim marszem ruszył w głąb Austrii w stronę twierdzy Jawaryn. Był to kolejny manewr mający na celu zmylenie przeciwnika, co częściowo się powiodło.

W stolicy Austrii wybuchła panika. Do wszystkich sojuszników wystosowano apel o pomoc. Cesarz wyjechał do Linzu, później zatrzymał się w Pasawie. 14 lipca Turcy podeszli pod Wiedeń, a dwa dni później wyparli z okolicy wojska austriackie i otoczyli miasto.

Tekst z Internetu

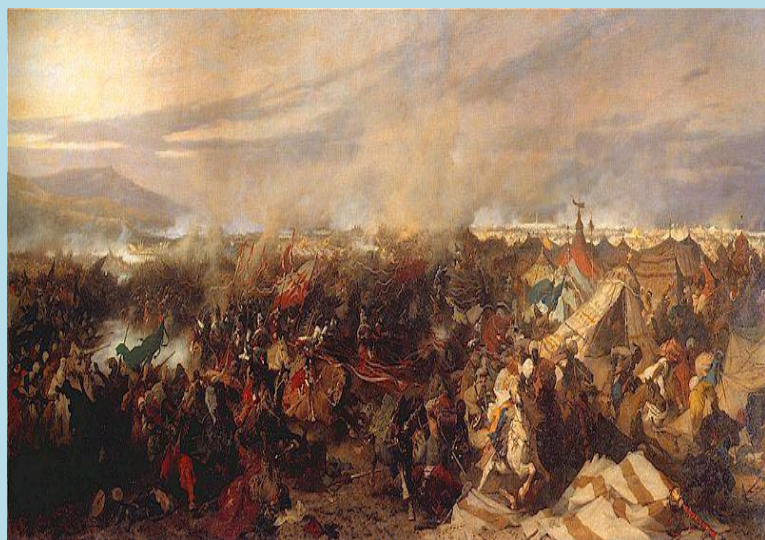
3. Wiedeń był silnie ufortyfikowanym miastem, obrona miała do dyspozycji 11 tysięcy żołnierzy, prawie 5 tysięcy straży miejskiej oraz mocną artylerię. Turcy natychmiast rozpoczęli roboty ziemne i minerskie

16 lipca przybył posłaniec cesarski z prośbą o odsiecz. 18 lipca Sobieski ruszył z całym dworem do Krakowa. Po drodze wstąpił na Jasną Górę. Ponaglany przez Austriaków i papieża do realizacji warunków traktatu, wyruszył z zebraniem wojskiem na odsiecz stolicy Austrii. 20 sierpnia 1683 roku król Jan III Sobieski, zmierzając pod Wiedeń, pragnął pomodlić się w kościele w Piekarach Śląskich, gdzie wysłuchał mszy i przed obrazem Matki Bożej prosił o zwycięstwo. *Tekst z Internetu*

4. W dniach 4-9 września Turcy znaleźli się w odległości strzału z rusznicy od zamku cesarskiego. Wiadomość o nadejściu posiłków z Polski (Jana III Sobieskiego z 25 tysiącami żołnierzy, w tym ze sławną husarią) podtrzymała morale obrońców.

Jan Damel, Bitwa pod Wiedniem

Józef Brandt, Bitwa pod Wiedniem

O godzinie 18 Sobieski dał znak do rozpoczęcia generalnego szturmu. Bitwa trwała około 12 godzin, z tego przez 11,5 godziny odbywał się ostrzał artyleryjski przygotowujący atak. Szarża Sobieskiego zakończyła się w ciągu pół godziny.

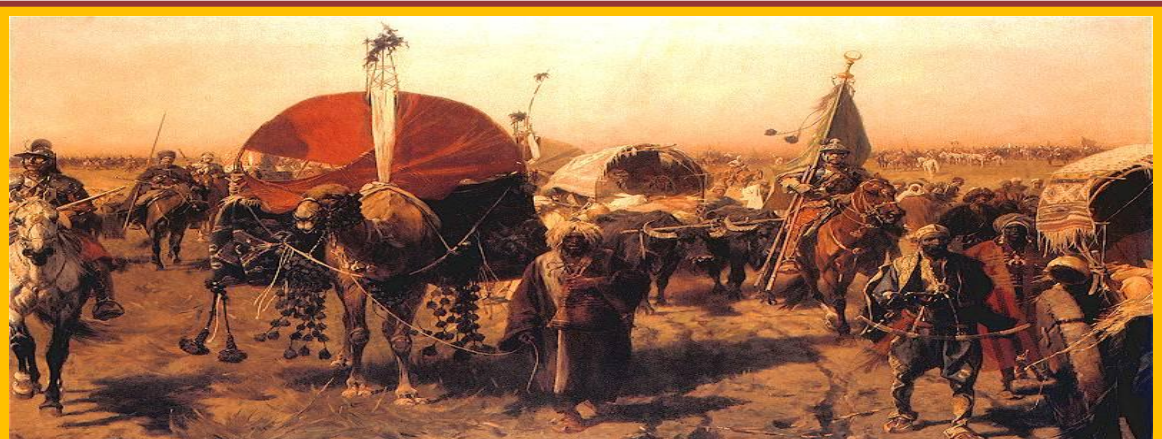
W nocy, w zdobyczym namiocie wezyra, król napisał dwa listy. Jeden do papieża Innocentego XI – ze słowami *Venimus, vidimus et Deus vicit* (Przybyliśmy, zobaczyliśmy i Bóg zwyciężył), drugi do małżonki, Marysienki, zaczynając od słów: Bóg i Pan nasz na wieki błogosławiony dał zwycięstwo i sławę narodowi naszemu, o jakiej wieki przeszłe nigdy nie słyszały.

Artur Grottger, Spotkanie Jana III Sobieskiego z Leopoldem I

Jan III Sobieski wysyła wiadomość o zwycięstwie papieżowi Innocentemu XI – Ob. Jan Matejko

Józef Brandt -
„Powrót z Wiednia”

RZECZPOSPOLITA OBOJGA NARODÓW W DRUGIEJ POŁOWIE XVII

Rzeczpospolita Obojga Narodów w drugiej połowie XVII w.

Rzeczpospolita w połowie XVII w.

lenna Rzeczypospolitej

Wojny ze Szwecją w l. 1655–1660 (tzw. potop)

← działania wojsk szwedzkich

— najdalszy zasięg wojsk szwedzkich

○ miasta oblegane i nie zdobyte przez Szwedów

○ miasta zajęte przez Szwedów i oblegane przez Polaków

Wojny z Turcją w l. 1672–1676

← działania wojsk tureckich

— najdalszy zasięg zdobyczy tureckich do końca XVII w.

← wyprawa Jana III Sobieskiego pod Wiedeni w 1683 r.

— granice ziem przyłączonych do Brandenburgii w 1657 r.

— granice ziem zagarniętych przez Moskwę

— granice Rzeczypospolitej w 1699 r.

✂ ważniejsze bitwy

☼ ważniejsze traktaty pokojowe i ugody

— monarchia Habsburów

5. Wiek XVII w historii Polski nazywany jest wiekiem wojen

SKUTKI WOJEN

W XVII Rzeczpospolita prowadziła wiele wojen min. z Rosją, Turcją i Szwecją, które przyniosły duże straty terytorialne. Wojny spowodowały:

- wyludnienie znacznych terenów i spadek liczby ludności,
- wzrosło zacofanie gospodarcze,
- miasta były zniszczone,
- wielu z chłopów straciło domy oraz środki utrzymania,
- większość pól została zniszczona odbierając chłopom cały dobytek.
- w miastach, zwłaszcza podczas obrony Jasnej Góry, grabieżą ulegały dzieła sztuki, biblioteki wykwintne meble i inne kosztowności,
- straty poniosło także wojsko, brak funduszy sprawił, że armia nie miała dobrej boni, wojsko było niedofinansowane, spadły możliwości mobilizacyjne,
- kryzys odbił się również na polityce wewnętrznej państwa - szerzyła się korupcja, zrywano sejmiki ziemskie, które stały się areną walk konkurujących ze sobą magnatów,
- po dramatycznych przejściach zmieniła się mentalność społeczeństwa, która uwidoczniła się w stosunku do cudzoziemców (wzrost ksenofobii) i zaostrzeniu kontrreformacji (Szwedzi byli luteranami, Rosjanie wyznawali prawosławie, a Turcy byli muzułmanami),
- wojny spowodowały osłabienie pozycji Polski w Europie. Jednocześnie państwa sąsiadujące Prusy (wcześniej Brandenburgia), Rosja i Austria, stopniowo stawały się potęgami zagrażającymi Rzeczypospolitej.

Henryk Pilatti „Szwedzi w Polsce” (obraz z 1866 r.)